

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όρ.), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; φαξ: 210 7233217;
e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

**Απόφαση για το ζήτημα της πρόληψης των βασανιστηρίων
και άλλης σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής
μεταχείρισης ή τιμωρίας μέσω του Προαιρετικού
Πρωτοκόλλου της σχετικής σύμβασης του ΟΗΕ (2002)**

Απόφαση της Ολομέλειας της Εθνικής Επιτροπής επί του 5ου θέματος της ημερήσιας διάταξης της 22.01.04: *Η πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας μέσω του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της σχετικής Σύμβασης του ΟΗΕ (2002).*

Η Επιτροπή σε Ολομέλεια,

Αφού έλαβε την πρόταση του Ε' Τμήματος της ΕΕΔΑ που στηρίχθηκε στην εισήγηση του Επιστημονικού Συνεργάτη της, κ. Ν. Σιταρόπουλου, η οποία είχε αποσταλεί ταχυδρομικώς προ της συζήτησης σε όλα τα μέλη της Επιτροπής προχώρησε στη συζήτηση επ' αυτής.

Η εισήγηση επισημαίνει τα παρακάτω:

Το ως άνω Προαιρετικό Πρωτόκολλο συνιστά μία νέα διεθνή σύμβαση, ιδιαίτερης σημασίας για τη διεθνή προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, και ειδικά των κρατουμένων, που θέτει σε εφαρμογή τη διακήρυξη της Παγκόσμιας Διάσκεψης της Βιέννης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (1993), με την οποία κλήθηκαν τα Κράτη να λάβουν μέτρα για την εξάλειψη των βασανιστηρίων κλπ, *δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη.*

Η πρόληψη πράξεων σκληρής απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή και βασανιστηρίων προσώπων από δημόσιους λειτουργούς έχει ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα, όπου διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου έχουν πρόσφατα καταγράψει, μεταξύ άλλων, σειρά περιπτώσεων κακομεταχείρισης ή βασανιστηρίων κρατουμένων από την αστυνομία. Παρόμοιες ανησυχίες για περιπτώσεις «υπερβολικής ή αδικαιολόγητης βίας από [ελληνικές] αστυνομικές δυνάμεις στην εκτέλεση των καθηκόντων τους, ιδιαίτερα όταν έρχονται σε επαφή με εθνικές μειονότητες και αλλοδαπούς» έχει εκφράσει επίσης η Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων και ο Αρμοστής του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Οποιαδήποτε διαδικασία πρόληψης βασανιστηρίων ή κακομεταχείρισης προσώπων υπό κράτηση σε εθνικό επίπεδο πρέπει να πραγματοποιείται από τις αρμόδιες Αρχές ταυτόχρονα με τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για τη βελτίωση των γενικών συνθηκών κράτησης προσώπων. Η ΕΕΔΑ, παρακολουθώντας ιδιαίτερα τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT), έχει εκφράσει τις παρατηρήσεις της για το ιδιαίτερα αυτό σοβαρό ζήτημα στην Ελλάδα το 2001 και το 2002.

Για τους λόγους αυτούς η κύρωση από την Ελλάδα του Πρωτοκόλλου έχει ιδιαίτερη σημασία για την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα μας.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Πρωτοκόλλου είναι τα εξής:

- Κύριος στόχος του Πρωτοκόλλου είναι η δημιουργία ενός συστήματος τακτών επισκέψεων από ένα ανεξάρτητο διεθνές όργανο και ανεξάρτητα εθνικά όργανα στα συμβαλλόμενα Κράτη, σε χώρους όπου πρόσωπα στερούνται την ελευθερία τους, με σκοπό την πρόληψη βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.
- Έτσι, το Πρωτόκολλο δημιουργεί μια Υποεπιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων κλπ («Υποεπιτροπή Πρόληψης») ενώ ταυτόχρονα προβλέπει τη δημιουργία ή διατήρηση, σε εθνικό επίπεδο, από τα

συμβαλλόμενα Κράτη ενός ή διαφόρων «οργάνων επισκέψεων» για την πρόληψη των βασανιστηρίων κλπ («εθνικός προληπτικός μηχανισμός»). Θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι πρόκειται για την πρώτη διεθνή σύμβαση που προβλέπει τη δημιουργία ανεξάρτητων εθνικών οργάνων για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της κακομεταχείρισης προσώπων υπό κράτηση.

- Τα συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να επιτρέπουν στο έδαφός τους επισκέψεις της Υποεπιτροπής Πρόληψης και των εθνικών μηχανισμών σε χώρους όπου «πρόσωπα έχουν στερηθεί ή μπορούν να στερηθούν την ελευθερία τους, είτε δυνάμει εντολής μιας δημόσιας Αρχής ή με την υποκίνησή της ή τη συναίνεσή της» («χώροι κράτησης»).

«Στέρξηση της ελευθερίας» εν προκειμένω σημαίνει «κάθε μορφή κράτησης ή φυλάκισης ή θέσης ενός προσώπου σε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο φύλαξης που δεν επιτρέπεται να εγκαταλειφθεί από τον κρατούμενο οικειοθελώς δυνάμει εντολής οιασδήποτε δικαστικής, διοικητικής ή άλλης Αρχής».

Μετά από συζήτηση η Επιτροπή αποφάσισε ομόφωνα τα εξής:

1. Υπενθυμίζει στην Πολιτεία ότι το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων στη χώρα μας εξακολουθεί να είναι ένα από τα ζητήματα των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, μελέτης και μέριμνας από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές.

2. Θεωρεί ότι ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί από την Πολιτεία στην προστασία των δικαιωμάτων των ψυχασθενών υπό κράτηση, ατόμων ιδιαίτερα ευάλωτων, όπως έχει ήδη τονίσει η ΕΕΔΑ, όπως επίσης των αλλοδαπών και μελών μειονοτικών ομάδων, ατόμων εξίσου ευάλωτων κοινωνικά και νομικά.

3. Τονίζει τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων

(2002) στη διεθνή και εθνική προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και ειδικότερα των δικαιωμάτων των κρατουμένων.

4. Καλεί την Πολιτεία να προβεί στην προσχώρηση του Πρωτοκόλλου και στην άμεση κύρωσή του και να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Αθήνα, 22 Ιανουαρίου 2004